

МЕМО – ДЕФИНИЦИЈА НА ПОИМИ (ДРАФТ)

Верзија 1.0.0

13.02.2023

Подносител на барање	Правно лице, кое доставува барање за учество на организираниот пазар до МЕМО
Аукција	Постапка за извршување трансакции по временскиот период во кој налозите внесени во книгата на налози од страна на учесниците на пазарот се акумулираат, но не се извршуваат.
Овластени застапници	Лица именувани од учесниците на пазарот, избрани од кругот на нивните вработени, под нивно овластување или кои настапуваат во нивно име, за да бидат контакт лица на МЕМО за завршување на административните формалности во согласност со Правилата за организиран пазар на електрична енергија.
CET	Средноевропско време
CEST	Средноевропско летно време
Кодекс на однесување	Кодексот на однесување ги дефинира правилата на однесување и постапување на пазарот, кои учесниците на пазарот мора да ги почитуваат во секое време.
Доверливи информации	Сите информации, без разлика дали се означени како доверливи или не, вклучувајќи, но не ограничувајќи се на податоци, слајдови, студии, планови за истражување на пазарот, маркетинг планови, концепти,

	дизајни, алгоритми, резултати од испитување, процеси, формули, извештаи, записи, наоди, финансиски информации, податоци за клиенти без разлика дали се анонимни или не, стручно знаење, софтвер, компјутерски планови, дијаграми, деловни планови, пронајдоци или идеи, содржини на дискусии/преговори помеѓу страните или нивните соодветни партнери, службеници, директори, вработени, подизведувачи, застапници, професионални советници, надворешни консултанти, осигурувачи, адвокати, добавувачи или оператори на ИТ системите на страните, како и постоењето на Правилата и прописите и на пазарот и слично, кои се директно или индиректно поврзани со активностите на тргување на страните на организираниот пазар на електрична енергија, кои една страна ги обезбедува или до кои овозможува пристап усно, писмено, во електронска форма или во каква било друга форма за другата страна во врска со или во контекст на дозволената цел, како и во врска со содржината на самите Правила и прописи, со единствен исклучок на „достапните информации“.
Договорна трансакција	Комерцијален договор со кој се тргува на организираниот пазар на електрична енергија, чии спецификации и параметри се опишани во Оперативните правила.
Договорен застапник	Директен учесник именуван од индиректен учесник, во чие име и за чија сметка тргува, како што е наведено во поврзаниот Договор за тргување како индиректен учесник.
Вкрстени тргувања	Трансакција, во која учесникот на пазарот се појавува и на страната за купување и на страната на продажба за истиот производ.
Скратување	Ситуација, во која налозите за купување и продавање не се усогласени, при што се достигнуваат техничките ценовни ограничувања на сегментот аукција.
Пазар ден-однапред	Пазар за трансакциите направени на денот пред испораката до времето на затворање за номинации, дефинирано со Правилата за организираниот пазар на електрична енергија.
Податоци	Податоци за учество и податоци за пазарот.
Испорака	Внесување или повлекување електрична енергија во електроенергетски систем, односно на пазарот на електрична енергија енергија во Република Македонија а согласно трансакциите направени на организираниот пазар на електрична енергија..
Ден на испорака	Ден на кој се испорачуваат договорните трансакции склучени на на организираниот пазар на електрична енергија на MEMO.
Директен учесник	(Статусот на) учесник на пазарот, кој тргува на организираниот пазар на електрична енергија на MEMO во свое име и кој може да биде назначен од индиректен учесник да тргува во негово име и за негова сметка.
Организиран пазар	Електронска платформа на која се тргува со договорните трансакции со кои се тргува на организираниот пазар на електрична енергија на MEMO.
Одбор за организираниот пазар	Едно од берзанските тела на организираниот пазар на електрична енергија на MEMO, опишано во Правилата за организиран пазар на

	електрична енергија.
Учесник на пазарот	(Статусот на) правно лице, кое склучило Договор за учество на организираниот пазар со МЕМО.
Правила за организиран пазар на електрична енергија	Дел од правилата и прописите, со кој се регулираат условите според кои МЕМО ги извршува своите задачи, а учесниците на пазарот тргуваат на пазарот.
Трговец на пазарот	Лице, кое е овластено да тргува во име на учесник на пазар.
Рок на истекување (на договор за тргување)	Период за испорака на договор. Зависи од спецификациите на договорната трансакција. На пример, може да биде еден час, 15 минути или една година.
Виша сила	Го има значењето дефинирано во член 29 и 31 од Оперативните правила.
Општи услови за обезбедување услуги	Законски услови под кои МЕМО ги обезбедува своите услуги на учесниците на организираниот пазар.
Дебаланс (отстапување)	Разлика помеѓу остварените и номинираните физички распореди за секој пресметковен интервал, вклучувајќи ги сите количини кои произлегуваат од трансакциите на организираниот пазар.
Интерконективен капацитет	Капацитет за прекуграничен пренос на електрична енергија на интерконективните водови.
Индиректен учесник	(Статусот на) учесник на организираниот пазарот, кој тргува индиректно преку друг учесник на пазарот наречен директен учесник, кој настапува во негово име и за негова сметка како договорен застапник.
Поврзан пазар	Механизам за интегрирање на пазарите на електрична енергија од различни физички зони, како и имплицитен, пазарен и недискриминаторски метод за координирано формирање на цените и распределба на интерконективниот капацитет на пазарот ден-однапред.
Пазарно известување / известување	Документ издаден од МЕМО за доставување на известување на учесниците на пазарот.
Пазарен сегмент	Пазар ден-однапред или пазар во тековниот ден
Тим за надзор на пазарот	Независно тело на организираниот пазар на електрична енергија, како што е опишано во правилата за организиран пазар на електрична енергија.
Споени/поврзување	Комбинација на два компатибилни различни налози, која води до една трансакција.
ООПЕЕ	Оператор на организираниот пазар на електрична енергија
Оперативни правила	Дел од правилата и прописите на организираниот пазар на електрична енергија, со кој се дефинираат деталите за договорите, параметрите за тргување, општите услови за обезбедување услуги, ценовниците и техничките правила за пристап.
Книга на налози	Централизација од страна на системот за тргување на налозите за купување и продажба и рангирање врз основа на приоритетот за извршување утврден со алгоритмот за поврзување. Ако не е поинаку наведено, локалната и далечинска книга на налози.

Налози / понуди	Електронски документ, со кој учесникот на берзата ја доставува цената и количината за која сака да направи трансакција во договор. Ако не е поинаку наведено, значи и локални и далечински налози.
Плаќање	Обврска за плаќање, која настанала како резултат на трансакцијата направена на организираниот пазар на електрична енергија.
Електропреносен систем	Високонапонска мрежа управувана од МЕРСО.
Ценовник	Збир на надоместоци кои ги плаќаат учесниците на пазарот при тргување на организираниот пазар на електрична енергија на МЕРМО, како што е опишано во Оперативните правила.
Правила и прописи	Збир на документи издадени од МЕРМО и поврзани со организираното тргување со електрична енергија.
Налог со поединечен договор	Налог поврзана со договор со еден рок на истекување.
Технички правила за пристап	Правила кои се однесуваат на конфигурацијата и инсталирањето на системите за тргување.
Испит за трговци	Испит со кој се стекнува квалификација за трговец на организираниот пазар на електрична енергија на МЕРМО.
Сметка за тргување	Корисничко име и лозинка со кои се овозможува пристап до системите за тргување.
Договор за учество	Договор помеѓу учесникот на организираниот пазар и МЕРМО, со кој учесникот на пазарот се согласува да ги почитува правилата и прописите на организираниот пазар на МЕРМО.
Учесник на пазарот	Категорија на учесникот на пазарот опишана во правилата за организиран пазар на електрична енергија, кој е овластен да тргува на организираниите пазари на МЕРМО.
Систем за тргување	Електронски систем со кој управува МЕРМО или давател на услуги именуван од МЕРМО, со кој на учесниците на пазарот им се овозможува да тргуваат на пазарните сегменти на МЕРМО.
Трансакција/трговија	Договор договорен на организираниот пазар на електрична енергија на МЕРМО, за кој постапките и спецификациите се дефинирани во Правилата и прописите.
Предмет на договор	Како што е дефинирано во оперативните правила
Договорена каматна стапка	Каматна стапка за средствата на депозитната сметка во банка за порамнување, утврдена со протокол за соработка
Протокол за соработка со банка	Протокол за соработка помеѓу банката за порамнување и давателот на услуги за регулирање на меѓусебните обврски.
Банкарски систем	Систем кој го користи банката за порамнување за вршење финансиски порамнувања.
Банкарска гаранција	Форма на финансиска гаранција, која се обезбедува согласно Правилата.
Работен ден	Секој ден од понеделник до петок, на кој може да се врши платен промет
Клиринг	Збир на постапки кои вклучуваат регистрација, фактурирање и финансиско порамнување, како и обезбедување на финансиски

	гаранции за обезбедување на трансакциите.
Правила за клиринг	Овој документ; прилог на правила за работа на организираниот пазар со кој се дефинираат условите и упатствата за клиринг на финални трансакции на организираниот пазар и управувањето со ризиците.
Евиденција за клиринг	Документот за порамнување и поврзаните извештаи кои обезбедуваат информации за постапките кои се спроведуваат при клиринг на финални трансакции.
Застапник за клиринг	Лице номинирано од учесникот на пазарот и прифатено од ООПЕЕ како застапник за клиринг овластен да дејствува во насока на соодветно исполнување на обврските за клиринг на организираниот пазар во име на учесникот на организираниот пазарот
Систем за клиринг	Целината на сите хардверски и софтверски уреди и сите компоненти кои се неопходни за поврзување на инфраструктурата за клиринг, кои ја формираат техничката база за имплементација на клиринг во електронскиот систем.
Клиринг трансакции	Трансакција воспоставена во рамките на процесот на регистрирање на финалната трансакција која е предмет на клиринг, која претставува основа за финансиско порамнување.
Неисполнување	Чинот на неисполнување обврски.
Неисполнување на обврски	Настан, при кој учесник на пазарот не ги исполнил своите обврски согласно Правилата (не извршил закажано плаќање или, закажана испорака или навремено доставување на побараните финансиски гаранции) или појава на инцидент и/или постоење на околности врз основа на кои операторот на пазарот може да заклучи дека учесник на организираниот пазарот не е во можност или се очекува дека нема да биде во можност да ги исполни неговите обврски.
Депозитна сметка	Банкарска сметка отворена во банка за порамнување, на која се чуваат финансиските гаранции уплатени во готово.
Депозитна потсметка	Сметка отворена на име на учесник во клиринг во рамките на депозитната сметка.
Финансиска гаранција	Секое обезбедување кое учесник на пазарот е должен да го достави како гаранција за исполнување на неговите обврски наспрема операторот на пазарот.
Финансиско порамнување	Постапка на исполнување на финансиски обврски кои произлегуваат од финалните трансакции склучени од учесник на пазарот.
Фактура	Дневна фактура за купување или продажба на електрична енергија
Мултилатерален механизам за клиринг	Механизам за клиринг обезбеден од операторот на пазарот како централна договорна страна за сите финансиски права и обврски од трансакциите кои се предмет на клиринг, кое ќе резултира во едно пребиено финансиско право и/или обврска на една страна од кој било број на такви трансакции во врска со централната договорна страна.
Неработен ден	Секоја сабота, недела или државни празници во Северна Македонија на кои не може да се изврши платен промет.
Нето доверител	Учесник на пазарот кој во однос на поединечен ден на порамнување има нето финансиски побарувања од операторот на пазарот.
Нето должник	Учесник на пазарот кој во однос на поединечен ден на порамнување има нето финансиски обврски наспрема операторот на пазарот.

Извештај за пребивање	Извештај обезбеден од операторот на пазарот за пребиените финансиски побарувања и обврски согласно регистрацијата на поединечните финални трансакции, преземени или доделени на операторот на пазарот во мултилатералниот механизам за клиринг.
Сметка за порамнување	Банкарска сметка отворена во банката за порамнување преку која се врши нето финансиско порамнување.
Банка за порамнување	Банка во кој операторот на пазарот има отворено сметка за порамнување и депозитна сметка. Банката за порамнување може да биде или комерцијална банка или самиот систем за порамнување.
Ден на порамнување	Ден на кој се врши порамнување на организираниот пазар на електрична енергија.
Документ за порамнување	Дневен извештај за порамнување за купување или продажба на електрична енергија на часовно ниво за цели на дневно финансиско порамнување.
Законска казнена камата	Камата, која треба да ја плати учесник на пазарот согласно важечките закони во местото на деловно работење на операторот на пазарот, ако не ги исполни навремено своите финансиски обврски.